

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Matyášové, Ph.D. a soudců JUDr. Jakuba Camrdy, Ph.D. a JUDr. Ludmily Valentové v právní věci žalobce: **R. M.,** zastoupený Mgr. Tomášem Nachtigallem, advokátem se sídlem Pravdova 1077, Sušice, proti žalované: **Česká národní banka,** se sídlem Na Příkopě 28, Praha 1, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 5. 6. 2012, č. j. 7 A 262/2011 - 66,

takto:

I. Kasační stížnost se zamítá.

II. Žalované se náhrada nákladů řízení nepřiznává.

Odůvodnění:

Rozhodnutím ze dne 28. 11. 2008, č. j. 2008/13690/570, udělila žalovaná společnosti UNIPETROL, a. s. předchozí souhlas podle § 183n odst. 1 obchodního zákoníku, v tehdejším znění, se zdůvodněním výše protiplnění 977 Kč, které mělo být v souvislosti s uplatněním práva výkupu účastnických cenných papírů dle § 183i a násl. obchodního zákoníku zaplaceno menšinovým akcionářům společnosti PARAMO, a. s. za jednu akcii.

V uvedené věci podal žalobce jakožto dosavadní minoritní akcionář společnosti PARAMO, a. s. nejprve žalobu podle části páté občanského soudního řádu k Obvodnímu soudu pro Prahu 4, který ji nejprve usnesením ze dne 20. 10. 2010, č. j. 32 C 50/2009 – 122, odmítl pro opožděnost. K odvolání žalobce Městský soud v Praze (pozn.: žalobce v žalobě nesprávně uvádí Vrchní soud v Praze) usnesením ze dne 29. 4. 2011, č. j. 24 Co 9/2011 – 138, uvedené rozhodnutí obvodního soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení, přičemž měl v odůvodnění svého rozhodnutí vyjádřit právní názor, podle něhož jsou k dané věci

příslušné soudy rozhodující ve správním soudnictví. Na základě toho Obvodní soud pro Prahu 4 usnesením ze dne 30. 6. 2011, č. j. 32 C 50/2009 – 161, řízení o podané žalobě podle § 104b odst. 1 o. s. ř. zastavil s tím, že ve věci je možné podat žalobu proti rozhodnutí správního orgánu ve správním soudnictví.

Žalobce tedy následně podal dne 4. 8. 2011 u Městského soudu v Praze žalobu podle § 65 a násl. s. ř. s., jíž se domáhal zrušení uvedeného rozhodnutí žalované, případně toho, aby Městský soud v Praze, neshledá-li, že je k projednání žaloby věcně příslušný, zahájil řízení o kompetenčním sporu u zvláštního senátu podle zákona č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů.

Žalobce v žalobě uváděl, že ač nebyl účastníkem správního řízení, v němž žalovaná vydala žalobou napadené rozhodnutí, a nemohl tedy proti tomuto rozhodnutí uplatnit žádný opravný prostředek ve správním řízení, cítí se být tímto rozhodnutím zkrácen na svých právech, neboť žalovaná udělila souhlas se zdůvodněním výše protiplnění, ačkoli tato výše nebyla společností UNIPETROL, a. s. řádně zdůvodněna, jak žalobce v žalobě dále argumentoval. Žalobci tak byly odebrány akcie společnosti PARAMO, a.s. bez splnění zákonných náležitostí. Žalobce si je vědom toho, že v otázce výše protiplnění se mohl obrátit na soud rozhodující v občanském soudním řízení žalobou podle § 183k obchodního zákoníku; v takovém řízení ovšem musí žalobce předložit konkrétní tvrzení svědčící o nepřiměřenosti poskytnutého protiplnění. Právě z toho důvodu mají vytěsnění akcionáři právo na řádné zdůvodnění výše protiplnění za strany hlavního akcionáře, neboť na jeho základě si teprve vytvářejí názor na přiměřenost poskytnutého protiplnění a rozhodují se o dalším postupu ve věci. Svým rozhodnutím žalovaná podle žalobce zasáhla do jeho práva vlastnit majetek garantovaného čl. 11 odst. 1 Listiny základních práv a svobod i do jeho práva na spravedlivý proces podle čl. 36 Listiny.

Městský soud v Praze usnesením ze dne 5. 6. 2012, č. j. 7 A 262/2011 - 66, žalobu odmítl, neboť měl za to, že žalobce před podáním žaloby nevyčerpal řádné opravné prostředky ve správním řízení. Městský soud odkázal na poučení, které obsahuje žalobou napadené rozhodnutí a podle něhož lze podat proti tomuto rozhodnutí rozklad podle § 6 odst. 3 zákona č. 15/1998 Sb., o dohledu v oblasti kapitálového trhu a o změně a doplnění dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o dohledu v oblasti kapitálového trhu“) k bankovní radě žalované do 15 dnů ode dne doručení tohoto rozhodnutí. Žalovaná k dotazu městského soudu sdělila, že v předmětné věci bylo správní řízení pravomocně ukončeno rozhodnutím vydaným v prvním stupni, aniž by bylo toto rozhodnutí napadeno opravným prostředkem ve správním řízení, který byl jinak přípustný. Podle názoru městského soudu měl tedy žalobce uvedený opravný prostředek ve správním řízení, tj. rozklad, podat, neučinil-li tak, musel městský soud jeho žalobu odmítnout podle § 46 odst. 1 písm. b) s. ř. s. jako předčasnou.

Žalobce (stěžovatel) podal proti uvedenému usnesení městského soudu kasační stížnost, kterou opírá o stížní důvody podle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., tedy namítá nezákonnost rozhodnutí městského soudu o odmítnutí žaloby.

Stěžovatel uvádí, že nebyl účastníkem správního řízení před žalovanou a tudíž mu řádný opravný prostředek nenáležel. Stěžovateli nebylo ani předmětné rozhodnutí České národní banky doručováno, na což stěžovatel upozorňoval již v žalobě. Stěžovatel se ani

vůči žalované svého účastenství v daném správním řízení nedomáhal, neboť podle jeho názoru lze mít z ryze praktických hledisek za zřejmě racionální právní úpravu, která nepřiznává účastenství všem vytěsněným akcionářům, neboť by se zpravidla jednalo o tisíce osob. Tím však není nikterak dotčena nutnost existence možnosti soudního přezkumu rozhodnutí žalované soudem, a to ať již v řízení podle části páté občanského soudního řádu, nebo v řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu. Navíc stěžovatel poukazuje na to, že z žalobou napadeného rozhodnutí je patrné, že nabylo právní moci ihned v den svého vydání, tj. 28. 11. 2008, případný rozklad stěžovatele by tedy mohl směřovat jedině proti pravomocnému rozhodnutí žalované a nemohl by tudíž být považován za řádný opravný prostředek.

Z těchto důvodů stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud zrušil napadené usnesení městského soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Žalovaná ve svém vyjádření ke kasační stížnosti navrhla její zamítnutí pro nedůvodnost. Žalovaná má za to, že k projednání žaloby nejsou věcně příslušné soudy ve správním soudnictví. Dále je toho názoru, že stěžovatel nebyl účastníkem daného správního řízení, neboť se v něm nerozhodovalo o jeho veřejném subjektivním právu. Žalovaná poukázala na to, že v řízení podle § 183n odst. 1 obchodního zákoníku posuzuje výhradně skutečnost, zda navrhovatel výkupu řádně zdůvodnil navrhovanou výši protiplnění. Případným nezákonným negativním rozhodnutím žalované může být dotčeno právo hlavního akcionáře provést výkup účastnických cenných papírů, vytěsňovaní akcionáři jsou však v jiném postavení. Žalovaná v dané souvislosti poukazuje též na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 3. 2004, č. j. 6 A 88/2002 – 79, dostupný na www.nssoud.cz, který se zabývá povahou akcionářských práv. Žalovaná v řízení podle § 183n odst. 1 obchodního zákoníku nestanoví autoritativně výši protiplnění, ale přezkoumává pouze postup hlavního akcionáře. Je pravdou, že důsledkem vad postupu hlavního akcionáře může být i nesprávně určená výše protiplnění, která však již představuje soukromoprávní vztah mezi hlavním a minoritním akcionářem. Vytěsňovaní akcionáři tedy nemohou být rozhodnutím žalované zkráceni na svých právech způsobem, který předpokládá § 65 odst. 1 s. ř. s. Přitom § 183k odst. 1 obchodního zákoníku umožňuje zvláštní druh žaloby na přezkoumání výše protiplnění a minoritní akcionáři v daném případě této možnosti využili. Na rozdíl od žalované musí soud v občanském soudním řízení, pokud k tomu shledá důvody, jinou výši protiplnění také určit, přičemž rozhodnutí soudu o této otázce je závazné pro všechny, tj. pro hlavního akcionáře, minoritní akcionáře i pro společnost, o jejíž akcie se jedná. Rozhodnutí městského soudu o odmítnutí žaloby tedy považuje žalovaná za věcně správné a odpovídající rozumnému uspořádání vztahů.

Nejvyšší správní soud nejprve přezkoumal formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že kasační stížnost je podána včas, neboť byla podána ve lhůtě dvou týdnů od doručení napadeného usnesení (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), je podána osobou oprávněnou, neboť stěžovatel byl účastníkem řízení, z něhož napadené usnesení vzešlo (§ 102 s. ř. s.), a je zastoupen advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.).

Nejvyšší správní soud poté přezkoumal napadené usnesení městského soudu v rozsahu vymezeném v § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s. a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Úvodem Nejvyšší správní soud konstatuje, že nevyčerpání řádných opravných prostředků ve správním řízení zakládá nepřípustnost žaloby proti rozhodnutí správního orgánu podle § 68 písm. a) s. ř. s. a je tedy důvodem pro odmítnutí této žaloby pro nepřípustnost podle § 46 odst. 1 písm. d) s. ř. s., nikoli pro předčasnost podle § 46 odst. 1 písm. b) s. ř. s. Tato formální nesprávnost v odůvodnění usnesení městského soudu by však sama o sobě nemohla mít vliv na zákonnost tohoto rozhodnutí o odmítnutí žaloby; podstatnější je tedy otázka, zda stěžovatel měl v daném správním řízení k dispozici, jak se domnívá městský soud, řádný opravný prostředek ve formě rozkladu proti rozhodnutí žalované, který by byl povinen před podáním žaloby vyčerpat.

Rozhodnutí podle § 183n odst. 1 obchodního zákoníku o předchozím souhlasu se zdůvodněním výše protiplnění v souvislosti s uplatněním práva výkupu účastnických cenných papírů dle § 183i a násl. obchodního zákoníku vydává žalovaná jako příslušný orgán dohledu nad kapitálovým trhem ve smyslu § 3 zákona o dohledu v oblasti kapitálového trhu. Je tedy zřejmé, že v předmětném řízení žalovaná postupuje podle správního řádu, pokud zákon o dohledu v oblasti kapitálového trhu či jiný zvláštní zákon nestanoví jinak, jak ostatně potvrzuje výslovné znění § 6 odst. 1 zákona o dohledu v oblasti kapitálového trhu. Podle věty druhé citovaného ustanovení se v řízení podle zákona o dohledu v oblasti kapitálového trhu nepoužije § 152 odst. 5 správního řádu, tj. ustanovení o možném způsobu ukončení řízení o rozkladu; jinak ovšem § 6 odst. 3 zákona o dohledu v oblasti kapitálového trhu výslovně stanoví, že proti rozhodnutí žalované v oblasti dohledu nad kapitálovým trhem lze podat rozklad, o němž rozhoduje bankovní rada žalované.

Rozklad, obdobně jako odvolání, může podle správního řádu podat ten, kdo je podle zákona účastníkem řízení, v němž bylo dané rozhodnutí vydáno (§ 152 odst. 4 ve spojení s § 81 odst. 1 správního řádu). V nyní posuzované věci přitom není rozhodné, že žalovaná se stěžovatelem jako s účastníkem řízení fakticky nejednala, ale výhradně to, zda stěžovatel měl být účastníkem daného řízení, či nikoliv. I opomenutý účastník má totiž právo podat proti rozhodnutí správního orgánu vydanému v prvním stupni odvolání, resp. rozklad, a to za podmínek, příp. ve lhůtách uvedených v § 84 správního řádu. Jestliže odvolací orgán, resp. ten, kdo rozhoduje o rozkladu, dospěje následně k závěru, že s odvolatelem či s podatelem rozkladu po právu nebylo jednáno jako s účastníkem řízení, neboť mu takové postavení nepříslušelo, takové odvolání nebo rozklad zamítne podle § 92 správního řádu jako nepřípustné, aniž by se zabýval přezkoumáním napadeného rozhodnutí vydaného v prvním stupni. Takové rozhodnutí odvolacího orgánu, resp. orgánu rozhodujícího o rozkladu, nicméně podléhá na základě případné žaloby podle § 65 a násl. s. ř. s. soudnímu přezkoumání, ovšem výlučně z hlediska toho, zda se skutečně jednalo o nepřípustné (a obdobně opožděné) odvolání (rozklad) a zda tedy byl žalobce zkrácen na svých právech neprovedením odvolacího (rozkladového) přezkumu (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 5. 12. 2003, č. j. 5 A 14/2002 - 35, publ. pod č. 287/2004 Sb. NSS; usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 8. 2008, č. j. 8 As 51/2006 – 105; nebo rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 9. 2008, č. j. 8 As 51/2006 – 112, ze dne 27. 11. 2008, č. j. 2 As 53/2007 – 111, ze dne 23. 12. 2009, č. j. 5 As 105/2008 – 135, ze dne 23. 4. 2010, č. j. 5 As 10/2010 - 75, ze dne 13. 5. 2011, č. j. 5 As 18/2011 – 8; atd.; všechna uvedená rozhodnutí jsou dostupná na www.nssoud.cz).

Stěžovatel se ovšem (shodně s žalovanou – byť z jiných důvodů) nedomníval, že měl být účastníkem daného správního řízení a že by mu tedy příslušelo oprávnění podat proti rozhodnutí žalované rozklad, měl však za to, že byl tímto rozhodnutím zkrácen na svých právech a že tudíž byl oprávněn přímo proti němu brojit žalobou. Naopak městský soud byl toho názoru, že stěžovatel k podání rozkladu oprávněn byl, musel tedy předpokládat, že stěžovateli postavení účastníka řízení příslušelo. Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že stěžovatel účastníkem daného řízení být neměl a rozklad proti rozhodnutí žalované tudíž podat nemohl, nikoliv však z důvodů, které uváděl stěžovatel, ale (shodně s žalovanou) proto, že rozhodnutím žalované podle § 183n odst. 1 obchodního zákoníku o předchozím souhlasu se zdůvodněním výše protiplnění v souvislosti s uplatněním práva výkupu účastnických cenných papírů společnosti PARAMO, a. s., hlavním akcionářem, společností UNIPETROL, a. s., nebyl stěžovatel, jakožto minoritní akcionář společnosti PARAMO, a. s., přímo dotčen ve svých právech a povinnostech.

V daném ohledu je vhodné připomenout, že správní řízení vedené orgánem dohledu nad kapitálovým trhem, jímž byla dříve někdejší Komise pro cenné papíry, v souvislosti s protiplněním za uplatnění práva výkupu účastnických cenných papírů hlavním akcionářem, upravoval nejprve § 183i odst. 5 obchodního zákoníku, a to s účinností od 29. 9. 2005. Podle tohoto ustanovení se k přijetí usnesení valné hromady o přechodu účastnických cenných papírů společnosti na osobu hlavního akcionáře vyžadoval předchozí souhlas Komise pro cenné papíry, který nesměl být starší než 3 měsíce. Podle věty čtvrté daného ustanovení Komise pro cenné papíry vždy přímo posuzovala, zda byla výše protiplnění přiměřená hodnotě účastnických cenných papírů, přitom při posuzování přiměřenosti výše protiplnění měla přihlédnout zejména ke skutečnosti, že vlastník účastnických cenných papírů je zbaven možnosti volby, zda a kdy účastnické cenné papíry převede na hlavního akcionáře; v pochybnostech měla tedy Komise pro cenné papíry vždy přihlédnout k zájmu vlastníků účastnických cenných papírů. Správní orgán tedy přímo rozhodoval o přiměřenosti výše protiplnění minoritním akcionářům, přesto podle věty třetí citovaného ustanovení byl účastníkem zmiňovaného správního řízení (pouze) hlavní akcionář. S účinností od 1. 4. 2006 přešla uvedená pravomoc na žalovanou, jinak však zůstal charakter řízení i v něm vydávaného rozhodnutí správního orgánu zachován, a to až do 31. 3. 2008. Právě uvedené znění právní úpravy vytěsnění minoritních akcionářů, účinné od 1. 4. 2006 do 31. 3. 2008, posuzoval Ústavní soud ve svém plenárním nálezu ze dne 27. 3. 2008, sp. zn. Pl. ÚS 56/05, a pouze k němu tedy vztahoval své závěry, na něž poukazoval stěžovatel v žalobě a podle nichž byl přezkum přiměřenosti výše protiplnění žalovanou, který předcházel případnému soudnímu přezkumu na základě žaloby podle § 183k odst. 1 obchodního zákoníku, jednou z podmínek ústavnosti této právní úpravy.

S účinností od 1. 4. 2008 ovšem byla zmiňovaná pravomoc žalované výrazně omezena, a to dvojím způsobem. Jednak, podle nově formulovaného ustanovení § 183n odst. 1 obchodního zákoníku se k přijetí usnesení valné hromady o přechodu účastnických cenných papírů společnosti na osobu hlavního akcionáře vyžadoval předchozí souhlas žalované již jen v případech, kdy účastnické papíry této společnosti byly přijaty k obchodování na regulovaném trhu (v těchto případech naopak nebyl k doložení výše protiplnění třeba znalecký posudek), jednak již žalovaná neposuzovala přímo přiměřenost nabídnuté výše protiplnění, ale pouze to, jak výslovně uváděla (a nadále uvádí) věta druhá

citovaného ustanovení, zda navrhovatel navrhovanou výši řádně zdůvodnil. Právě podle tohoto znění § 183n odst. 1 obchodního zákoníku, účinného od 1. 4. 2008 do 14. 7. 2011, postupovala žalovaná při vydání žalobou napadeného rozhodnutí v dané věci, přičemž je třeba vzít v úvahu, že Ústavní soud ve svém plenárním stanovisku ze dne 23. 4. 2013, sp. zn. Pl. ÚS-st. 36/13 (jímž se Ústavní soud odchýlil od svých závěrů přijatých mimo jiné v nálezu ze dne 21. 3. 2011, sp. zn. I. ÚS 1768/09, který přiložil stěžovatel k žalobě) a v navazujících senátních rozhodnutích (např. nález ze dne 23. 5. 2013, sp. zn. III. ÚS 3489/12) dospěl k závěru, že obligatorní dohled žalované k zabezpečení požadavku nestranného odborného stanovení přiměřeného protiplnění nepředstavuje nezbytnou podmínku ústavnosti výkupu účastnických cenných papírů podle § 183i a násl. obchodního zákoníku.

Jen pro úplnost lze dodat, že podle současného znění § 183n odst. 1 obchodního zákoníku, účinného od 15. 7. 2011, je předchozí souhlas žalované se zdůvodněním výše protiplnění vyžadován jen u společnosti, jejíž účastnické papíry byly přijaty k obchodování na evropském regulovaném trhu nebo na zahraničním trhu obdobném regulovanému trhu. Obdobnou právní úpravu omezeného dohledu žalované, pokud jde o odůvodnění výše přiměřeného protiplnění, obsahuje i zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), jenž nabývá účinnosti dne 1. 1. 2014, konkrétně jeho § 391, přičemž odst. 4 tohoto ustanovení opět výslovně stanoví, že účastníkem řízení před žalovanou je jen hlavní akcionář.

Jakkoli tedy § 183n odst. 1 obchodního zákoníku, ve znění účinném v době vydání žalobou napadeného rozhodnutí, ani jiný zvláštní právní předpis v rozhodné době výslovně nestanovil, že účastníkem daného správního řízení byl pouze hlavní akcionář, a účastenství v daném řízení je tak nutno posuzovat podle obecného ustanovení § 27 správního řádu, vyplývá z již uvedeného, že stěžovateli ani ostatním minoritním akcionářům účast v daném řízení přiznána být neměla.

Je zřejmé, že účastníkem tohoto správního řízení byl podle § 27 odst. 1 správního řádu hlavní akcionář, tj. společnost UNIPETROL, a. s., jakožto žadatel o udělení předchozího souhlasu se zdůvodněním výše protiplnění a zároveň osoba, o jejímž veřejném subjektivním právu na obdržení tohoto souhlasu, při splnění zákonem stanovených podmínek, žalovaná, tj. příslušný orgán dohledu nad kapitálovým trhem, rozhodovala. Ve vztahu k hlavnímu akcionáři je tedy souhlas či naopak nesouhlas žalované se zdůvodněním výše protiplnění nepochybně rozhodnutím správního orgánu ve smyslu § 67 správního řádu a § 65 odst. 1 s. ř. s., a to ve věci veřejnoprávní, nikoliv soukromoprávní, jak se nesprávně domnívali stěžovatel i žalovaná (k tomu srov. analogicky usnesení zvláštního senátu podle zákona č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů, ze dne 1. 10. 2008, č. j. Konf 3/2007 – 6, publikované pod č. 1854/2009 Sb. NSS, týkající se rozhodnutí bankovní rady ČNB, kterým byla zamítnuta žádost o udělení souhlasu s obsahem dobrovolné nabídky převzetí podle § 183e odst. 7 obchodního zákoníku). Hlavní akcionář má tedy vždy možnost podat proti rozhodnutí žalované o zdůvodnění výše protiplnění rozklad a v případě jeho neúspěchu potom žalobu podle § 65 a násl. s. ř. s. ke správnímu soudu. V daném případě sice skutečně nabylo rozhodnutí žalované již dnem svého vydání právní moci, jak na to poukazoval stěžovatel v kasační stížnosti, to ovšem pouze z toho důvodu, že vzhledem k tomu, že žalovaná vydala o žádosti hlavního

akcionáře rozhodnutí kladné, se zástupce hlavního akcionáře, jak vyplývá ze správního spisu, při převzetí daného rozhodnutí téhož dne, kdy bylo toto rozhodnutí vydáno, tj. dne 28. 11. 2008, práva rozkladu proti tomuto rozhodnutí vzdal, čímž toto právo zaniklo (§ 81 odst. 2 ve spojení s § 152 odst. 4 správního řádu).

Naproti tomu je zřejmé, že o žádném právu stěžovatele či dalších minoritních akcionářů v daném správním řízení rozhodováno nebylo, neboť předmětem tohoto řízení nebylo posouzení odpovídající výše protiplnění - to je až předmětem případného občanského soudního řízení na základě žaloby podané některým z akcionářů podle § 183k odst. 1 obchodního zákoníku, ale toliko otázka, zda navrhovatel navrhovanou výši protiplnění řádně zdůvodnil. Navíc, za těchto okolností a v situaci, kdy zákon vyžaduje uvedené posouzení žalované pouze u některých společností, zatímco u ostatních navrhovatel vystačí s doložením přiměřenosti protiplnění jím zadaným znaleckým posudkem (§ 183m odst. 1 obchodního zákoníku), přičemž ovšem každý minoritní akcionář má následně možnost domoci se přímého přezkoumání a případně i jiného stanovení přiměřené výše protiplnění v občanském soudním řízení na základě žaloby podle § 183k odst. 1 občanského zákoníku a podle § 183k odst. 3 obchodního zákoníku je soudní rozhodnutí, kterým bylo přiznáno právo na jinou výši protiplnění, pro hlavního akcionáře a pro společnost závazné co do základu přiznaného práva i vůči ostatním vlastníkům účastnických cenných papírů, dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že udělením předběžného souhlasu či nesouhlasu žalovanou hlavnímu akcionáři se zdůvodněním výše protiplnění nejsou minoritní akcionáři vůbec přímo dotčeni na svých právech a povinnostech, nesvědčí jim tedy ani postavení účastníka řízení podle § 27 odst. 2 správního řádu. Stěžovatel tedy nebyl a ani neměl být účastníkem správního řízení, v němž bylo vydáno rozhodnutí žalované, a nebyl tak ani oprávněn proti němu podat rozklad.

Ze stejného důvodu je ovšem také vyloučeno, aby minoritní akcionáři mohli ve smyslu § 65 odst. 1 s. ř. s. plausibilně tvrdit zkrácení na svých hmotných právech rozhodnutím žalované, jež se jejich práv a povinností, jak již bylo řečeno, přímo nedotýká, či zkrácení na svých právech procesních v předcházejícím správním řízení, jehož nebyli účastníky. Stěžovatel tedy podle závěrů Nejvyššího správního soudu nebyl procesně legitimován ani k podání správní žaloby proti rozhodnutí žalované, přičemž soudní ochrany jeho soukromého práva na přiměřené protiplnění se mohl domáhat v občanském soudním řízení na základě žaloby podle § 183k odst. 1 obchodního zákoníku.

Nejvyšší správní soud musí odmítnout argumentaci stěžovatele uvedenou v žalobě, podle níž je řádné zdůvodnění přiměřené výše protiplnění v podstatě nezbytnou podmínkou k tomu, aby minoritní akcionáři mohli zvážit, zda podají žalobu podle § 183k odst. 1 obchodního zákoníku. Minoritní akcionáři mohou podat tuto žalobu v každém případě, pokud jsou s nabídnutou výší protiplnění nespokojeni, ať již je doložena zdůvodněním, s nímž vyslovila souhlas žalovaná, nebo na základě znaleckého posudku, musí tak ovšem vždy učinit v prekluzívní lhůtě 1 měsíce ode dne zveřejnění zápisu usnesení valné hromady podle § 183l obchodního zákoníku do obchodního rejstříku. Pokud stěžovatel v řízení před městským soudem dále uváděl, že nedostatečné zdůvodnění výše protiplnění ze strany navrhovatele klade zvýšené nároky a znamená zvýšenou finanční zátěž pro minoritního akcionáře v řízení o žalobě podle § 183k odst. 1 obchodního zákoníku, pak podle názoru Nejvyššího správního soudu platí spíše opak.

Čím důkladněji bude navrhovaná výše protiplnění hlavním akcionářem zdůvodněna a doložena, tím větší úsilí bude muset minoritní akcionář v řízení o žalobě podle § 183k odst. 1 obchodního zákoníku vynaložit, aby prokázal, že protiplnění má být jiné (vyšší). Jen stěží si lze naopak představit, že by si minoritní akcionář mohl „vynutit" na hlavním akcionáři takové zdůvodnění výše protiplnění, jež by považoval pro účely žaloby podle § 183k odst. 1 obchodního zákoníku za dostatečné, a to nejprve ve správním řízení a pak případně správní žalobou proti rozhodnutí žalované. Takové správní žalobě by navíc musel být správním soudem v podstatě vždy přiznán, vzhledem k uvedené prekluzívní lhůtě pro podání následné žaloby v občanském soudním řízení podle § 183k odst. 1 obchodního zákoníku, odkladný účinek, ale i tak by její smysl zůstával nejasný.

Na uvedených závěrech nemůže nic změnit ani judikatura Evropského soudu pro lidská práva ke stížnostem minoritních akcionářů českých akciových společností, mezi nimiž figuroval v některých případech i stěžovatel, jež se sice netýká vytěsnění podle § 183i a násl. obchodního zákoníku, ale některých obdobných situací, kdy byli minoritní akcionáři proti své vůli zbaveni účasti ve společnosti (zejména na základě zrušení společnosti a převodu veškerého jejího jmění na hlavního akcionáře). Evropský soud pro lidská práva totiž konstatoval porušení práva na spravedlivý proces podle čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod v souvislosti s tím, že stěžovatelé nemohli ani v řízení o zápisu do obchodního rejstříku ani v řízení o návrhu na neplatnost usnesení valné hromady účinně dosáhnout soudního přezkoumání jejich námitek proti platnosti usnesení valné hromady (viz např. rozsudky ESLP ze dne 15. 10. 2009 *K. a M. proti České republice* a ze dne 10. 2. 2011 *M. proti České republice*), případně, pokud se již věci týkaly vypořádání v penězích za akcie minoritních akcionářů, Evropský soud pro lidská práva shledal porušení čl. 6 Úmluvy v tom, že minoritní akcionáři nemohli podat k soudu žalobu, v níž by tvrdili, že vypořádání za převod akcií nebylo přiměřené, a požadovali by jeho doplatek, a to vzhledem k existenci rozhodčí doložky ve smlouvě o převodu jmění, s níž minoritní akcionáři nevyslovili souhlas (např. rozsudky ESLP ze dne 28. 10. 2010 *Suda proti České republice* a ze dne 16. 2. 2012 *Day s. r. o. a ostatní proti České republice*). Ani jedna z uvedených procesních situací, o nichž rozhodoval Evropský soud pro lidská práva, se tedy netýká otázky, kterou posuzoval Nejvyšší správní soud v předmětné věci. Řízení před žalovanou nemůže pro účely čl. 6 odst. 1 Úmluvy ve spojení s čl. 1 Protokolu č. 1 k Úmluvě suplovat posouzení věci nezávislým soudem v řízení o žalobě podle § 183k odst. 1 obchodního zákoníku.

Nejvyšší správní soud pro úplnost dodává, že uvedený výklad neodporuje ani čl. 15 odst. 5 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/25/ES o nabídkách převzetí, podle něhož členské státy zajistí, aby byla zaručena spravedlivá cena za vykupované účastnické cenné papíry. Procesní práva minoritních akcionářů, spojená s uplatňováním hmotného práva na spravedlivou cenu, jsou v souladu s principy ekvivalence a efektivity, odvozenými judikaturou Soudního dvora EU, plně zabezpečena, jak již bylo řečeno, v řízení o žalobě podle § 183k odst. 1 obchodního zákoníku. Uvedenou otázku lze považovat podle názoru Nejvyššího správního soudu za *„acte clair"*, představuje tedy Soudním dvorem uznanou výjimku z jinak existující povinnosti Nejvyššího správního soudu jakožto soudu, proti jehož rozhodnutí není opravný prostředek přípustný, položit dle čl. 267 Smlouvy o fungování Evropské unie Soudnímu dvoru předběžnou otázku ve věci výkladu unijního práva.

Na jednu stranu tedy Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že důvod, pro nějž městský soud odmítl žalobu stěžovatele, tj. nevyčerpání řádných opravných prostředků ve správním řízení, nemůže obstát, na straně druhé je zřejmé, že žaloba měla být odmítnuta z jiného důvodu, a to podle § 46 odst. 1 písm. c) s. ř. s., tedy proto, že ji podala osoba k tomu zjevně neoprávněná. Vzhledem k tomu, že výrok rozhodnutí, jímž městský soud žalobu odmítl, shledal Nejvyšší správní soud po právu, bylo by v rozporu s principem procesní ekonomie, aby Nejvyšší správní soud za daných okolností rozhodnutí městského soudu zrušil a zavázal ho právním názorem, na jehož základě by městský soud musel dospět k témuž verdiktu o odmítnutí žaloby, byť by se tak stalo z jiného důvodu.

Nad rámec stížních bodů se zdejší soud v souladu s § 109 odst. 4 s. ř. s. zabýval otázkou, zda by neměl z úřední povinnosti přihlédnout k tomu, že městský soud nevyrozuměl podle § 34 odst. 2 s. ř. s. společnost UNIPETROL, a. s., v jejíž prospěch bylo vydáno žalobou napadené rozhodnutí, o probíhajícím řízení a nedal jí tak možnost se do toho řízení přihlásit jako osoba na něm zúčastněná. Ovšem vzhledem k tomu, že soud žalobu odmítl a přezkum žalobou napadeného rozhodnutí tedy neprováděl, nepovažuje Nejvyšší správní soud uvedený postup městského soudu za vadu řízení, jež by mohla mít za následek nezákonnost rozhodnutí o odmítnutí návrhu.

S ohledem na uvedené Nejvyšší správní soud neshledal kasační stížnost jako celek důvodnou, a proto ji v souladu s § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

O nákladech řízení Nejvyšší správní soud rozhodl v souladu s § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl ve věci úspěch, žalovaná byla naopak v řízení o kasační stížnosti úspěšná, měla by tedy právo na náhradu důvodně vynaložených nákladů, které jí ovšem v řízení o kasační stížnosti nad rámec běžné úřední činnosti nevznikly.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 13. prosince 2013

JUDr. Lenka Matyášová, Ph.D.
předsedkyně senátu